

Temat: Osoba prawna

Według Kodeksu Cywilnego osoba prawna to:

Dz.U.2019.0.1145 t.j. - Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny

Dział II. Osoby prawne

Art. 33. Definicja osoby prawnej

Osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną.

Art. 33¹. Definicja jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną

§ 1. Do jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, stosuje się odpowiednio przepisy o osobach prawnych.

§ 2. Jeżeli przepis odrębny nie stanowi inaczej, za zobowiązania jednostki, o której mowa w § 1, odpowiedzialność subsydiarną ponoszą jej członkowie; odpowiedzialność ta powstaje z chwilą, gdy jednostka organizacyjna stała się niewypłacalna.

Art. 34. Skarb Państwa jako podmiot praw i obowiązków

Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nie należącego do innych państwowych osób prawnych.

Art. 35. Organizacja osób prawnych

Powstanie, ustrój i ustanie osób prawnych określają właściwe przepisy; w wypadkach i w zakresie w przepisach tych przewidzianych organizację i sposób działania osoby prawnej reguluje także jej statut.

Art. 36. Uchylony

Art. 37. Chwila uzyskania osobowości prawnej

§ 1. Jednostka organizacyjna uzyskuje osobowość prawną z chwilą jej wpisu do właściwego rejestru, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

§ 2. Rodzaje rejestrów oraz ich organizację i sposób prowadzenia regulują odrębne przepisy.

Art. 38. Reprezentacja osoby prawnej

Osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie.

Art. 39. Brak umocowania organu lub przekroczenie zakresu umocowania

§ 1. Jeżeli zawierający umowę jako organ osoby prawnej nie ma umocowania albo przekroczy jego zakres, ważność umowy zależy od jej potwierdzenia przez osobę prawną, w której imieniu umowa została zawarta.

§ 2. Druga strona może wyznaczyć osobie prawnej, w której imieniu umowa została zawarta, odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

§ 3. W braku potwierdzenia ten, kto zawarł umowę jako organ osoby prawnej, obowiązany jest do zwrotu tego, co otrzymał od drugiej strony w wykonaniu umowy, oraz do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że zawarła umowę nie wiedząc o braku umocowania lub o przekroczeniu jego zakresu.

§ 4. Jednostronna czynność prawna dokonana przez działającego jako organ osoby prawnej bez umocowania albo z przekroczeniem jego zakresu jest nieważna. Jednakże gdy ten, komu zostało złożone oświadczenie woli w imieniu osoby prawnej, zgodził się na działanie bez umocowania, stosuje się odpowiednio przepisy o zawarciu umowy bez umocowania.

§ 5. Przepis § 3 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy czynność prawna została dokonana w imieniu osoby prawnej, która nie istnieje.

Art. 40. Odpowiedzialność Skarbu Państwa za zobowiązania

§ 1. Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania państwowych osób prawnych, chyba że przepis odrębny stanowi inaczej. Państwowe osoby prawne nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania Skarbu Państwa.

§ 2. W razie nieodpłatnego przejęcia, na podstawie obowiązujących ustaw, określonego składnika mienia od państwowej osoby prawnej na rzecz Skarbu Państwa, ten ostatni odpowiada solidarnie z osobą prawną za zobowiązania powstałe w okresie, gdy składnik stanowił własność danej osoby prawnej, do wysokości wartości tego składnika ustalonej według stanu z chwili przejęcia, a według cen z chwili zapłaty.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do odpowiedzialności jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych osób prawnych.

Art. 41. Definicja siedziby osoby prawnej

Jeżeli ustawa lub oparty na niej statut nie stanowi inaczej, siedzibą osoby prawnej jest miejscowość, w której ma siedzibę jej organ zarządzający.

Art. 42. Ustanowienie kuratora dla osoby prawnej

§ 1. Jeżeli osoba prawna nie może być reprezentowana lub prowadzić swoich spraw ze względu na brak organu albo brak w składzie organu uprawnionego do jej reprezentowania, sąd ustanawia dla niej kuratora. Kurator podlega nadzorowi sądu, który go ustanowił.

§ 2. Do czasu powołania albo uzupełnienia składu organu, o którym mowa w § 1, albo ustanowienia likwidatora kurator reprezentuje osobę prawną oraz prowadzi jej sprawy w granicach określonych w zaświadczeniu sądu.

§ 3. Kurator niezwłocznie podejmuje czynności zmierzające do powołania albo uzupełnienia składu organu osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania, a w razie potrzeby do jej likwidacji.

§ 4. Pod rygorem nieważności kurator jest obowiązany uzyskać zezwolenie sądu rejestrowego na:

- 1) nabycie i zbycie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz na dokonanie czynności prawnej, na podstawie której następuje oddanie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części do czasowego korzystania;
- 2) nabycie i zbycie oraz obciążanie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości.

Art. 42¹. Okres, na który ustanawiany jest kurator dla osoby prawnej

§ 1. Kuratora ustanawia się na okres nieprzekraczający roku. W szczególnie uzasadnionych przypadkach można przedłużać ustanowienie kuratora na czas oznaczony, jeżeli czynności kuratora, o których mowa w **art. 42 ustanowienie kuratora dla osoby prawnej § 3**, nie mogły zostać zakończone przed upływem okresu, na który został ustanowiony.

§ 2. Jeżeli czynności podjęte przez kuratora nie doprowadziły do powołania lub uzupełnienia składu organu osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania albo

jej likwidacji, występuje on niezwłocznie z wnioskiem do sądu rejestrowego o rozwiązanie osoby prawnej. Nie narusza to uprawnień kuratora do wystąpienia z żądaniem rozwiązania osoby prawnej na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 43. Ochrona dóbr osobistych osoby prawnej

Przepisy o ochronie dóbr osobistych osób fizycznych stosuje się odpowiednio do osób prawnych

Pamiętaj, że

OSOBA PRAWNA

Jest to trwałe zespolenie ludzi i środków materialnych w celu realizacji określonych zadań, wyodrębnione w postaci jednostki organizacyjnej, wyposażonej przez prawo w osobowość prawną (czyli zdolność do samodzielnego, tj. we własnym imieniu, występowania w obrocie prawnym w charakterze podmiotu praw i obowiązków jako strona stosunku cywilnoprawnego).

Osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną (jest to kodeks spółek handlowych i inne ustawy dotyczące poszczególnych podmiotów). W przypadkach i w zakresie w nich przewidzianych organizację i sposób działania osoby prawnej reguluje również statut. Osoba prawna działa przez swoje organy (osoby lub grupy osób posiadające kompetencje do podejmowania decyzji w jej imieniu) w sposób przewidziany w ustawie lub oparty na jej statucie. Nabywa ona osobowość prawną z chwilą wpisu do odpowiedniego rejestru. Wpisy są jawne. Siedzibą osoby prawnej jest miejscowość, w której ma siedzibę jej organ zarządzający. Osoby prawne mogą posiadać niektóre atrybuty osób fizycznych, jak np. dobra osobiste, do ochrony których stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie dóbr osobistych osób fizycznych.

Z punktu widzenia udziału ludzi w ich strukturze wyróżnia się osoby prawne typu korporacyjnego, czyli takie, z którymi osoby fizyczne są związane stosunkiem członkostwa i decydują o ich działalności (np. stowarzyszenia, spółdzielnie, związki

zawodowe), oraz zakładowego, w których brak takiego powiązania z osobą prawną (np. fundacje, przedsiębiorstwa państwowe). Ze względu na pełnione funkcje dzieli się osoby prawne na gospodarcze (np. spółki handlowe, przedsiębiorstwa państwowe) oraz pozostałe, których celem nie jest prowadzenie działalności gospodarczej (np. partie polityczne, stowarzyszenia zawodowe). W obrocie cywilnoprawnym występują też jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, ale wyposażone w zdolność prawną, zdolność do czynności prawnych i w zdolność sądową (np. spółki jawne).

WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Skarb Państwa jest szczególną osobą prawną. W stosunkach cywilnoprawnych jest on podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nienależącego do innych państwowych osób prawnych (np. przedsiębiorstw państwowych; jednostki takie w obrocie cywilnoprawnym występują jako podmioty samodzielne). Skarb Państwa tworzą więc wszystkie państwowe jednostki organizacyjne, które nie posiadają osobowości prawnej (np. szpital państwowy, jednostka wojskowa). W jego imieniu występują uprawnione organy lub jednostki (np. Minister Skarbu Państwa, zakład budżetowy). Nie ponosi on odpowiedzialności za zobowiązania państwowych osób prawnych, które nie ponoszą też odpowiedzialności za zobowiązania Skarbu Państwa.

Podstawa prawna

* Art. 33–43 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. nr 16, poz. 93 z późn. zm.).

* Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. nr 94, poz. 1037 z późn. zm.).

Kwestie wspólne dla wszystkich osób prawnych

Są regulowane przez kodeks cywilny w art. 33 - 43 k.c. Sposób powstawania i rodzaje osób prawnych określają przepisy szczegółowe. Ustrój oraz ustanie osoby prawnej, poza przepisami szczególnymi określa także jej statut. Jednostka organizacyjna staje

się osobą prawną, czyli uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisu do właściwego rejestru, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Dla różnego rodzaju jednostek organizacyjnych prowadzone są poszczególne rodzaje rejestrów. Wśród najważniejszych rodzajów osób prawnych wymienić można:

- spółki kapitałowe - spółka akcyjna i spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (regulowane przez kodeks spółek handlowych),
- jednostki samorządu terytorialnego: gmina, powiat, województwo (regulowane przez Ustawy o samorządzie gminnym, o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa),
- Kościół i poszczególne jego jednostki organizacyjne – diecezje, parafie, organizacje kościelne itp. (regulowane przez Ustawy regulujące status poszczególnych wyznań),
- fundacje (regulowane przez Ustawę o fundacjach),
- stowarzyszenie rejestrowe (regulowane przez Prawo o stowarzyszeniach),
- państwowe lub samorządowe instytucje kultury (regulowane przez Ustawę o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej),
- partia polityczna (regulowana przez Ustawę o partiach politycznych),
- szkoły wyższe (regulowane przez Prawo o szkolnictwie wyższym),
- instytuty badawcze (regulowane przez Ustawę o instytutach badawczych),
- samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej (regulowany przez Ustawę o działalności leczniczej),
- spółdzielnia (regulowane przez Prawo spółdzielcze),
- przedsiębiorstwo państwowe (regulowane przez Ustawę o przedsiębiorstwach państwowych),
- związek zawodowy (regulowany przez Ustawę o związkach zawodowych).

Osoba prawna działa przez swoje organy (czyli ustanawiane wewnętrznie władze, np. Dyrektora, Prezesa czy zarząd) w sposób przewidziany w odpowiedniej ustawie i opartym na niej statucie.

Osoby prawnej nie należy mylić z przedsiębiorcą i z zakładem pracy lub pracodawcą. Zakresy tych pojęć się krzyżują – można być przedsiębiorcą, pracodawcą lub zakładem pracy nie będąc osobą prawną i odwrotnie.

Temat: Osoba fizyczna

Według Kodeksu Cywilnego osoba fizyczna to:

Dz.U.2019.0.1145 t.j. - Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny

Dział I. Osoby fizyczne

Rozdział I. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych

Art. 8. Pojęcie zdolności prawnej

§ 1. Każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.

§ 2. (uchylony)

Art. 9. Domniemanie prawne urodzenia się dziecka żywego

W razie urodzenia się dziecka domniemywa się, że przyszło ono na świat żywe.

Art. 10. Osoba pełnoletnia - definicja

§ 1. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.

§ 2. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.

Art. 11. Pojęcie pełnej zdolności do czynności prawnych

Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności.

Art. 12. Pojęcie braku zdolności do czynności prawnych

Nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

Art. 13. Przesłanki ubezwłasnowolnienia całkowitego

§ 1. Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

§ 2. Dla ubezwłasnowolnionego całkowicie ustanawia się opiekę, chyba że pozostaje on jeszcze pod władzą rodzicielską.

Art. 14. Skutki braku zdolności do działań prawnych

§ 1. Czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest nieważna.

§ 2. Jednakże gdy osoba niezdolna do czynności prawnych zawarła umowę należącą do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych.

Art. 15. Pojęcie ograniczonej zdolności do czynności prawnych

Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście, oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo.

Art. 16. Pojęcie ubezwłasnowolnienia częściowego

§ 1. Osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

§ 2. Dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się kuratelę.

Art. 17. Zgoda przedstawiciela ustawowego

Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego.

Art. 18. Skutki braku zgody przedstawiciela

§ 1. Ważność umowy, która została zawarta przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego, zależy od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela.

§ 2. Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może sama potwierdzić umowę po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych.

§ 3. Strona, która zawarła umowę z osobą ograniczoną w zdolności do czynności prawnych, nie może powoływać się na brak zgody jej przedstawiciela ustawowego.

Może jednak wyznaczyć temu przedstawicielowi odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

Art. 19. Jednostronna czynność prawna bez zgody przedstawiciela

Jeżeli osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych dokonała sama jednostronnej czynności prawnej, do której ustawa wymaga zgody przedstawiciela ustawowego, czynność jest nieważna.

Art. 20. Umowy w drobnych sprawach życia codziennego

Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego.

Art. 21. Rozporządzanie zarobkiem przez ograniczonego w zdolności do czynności prawnych

Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego rozporządzać swoim zarobkiem, chyba że sąd opiekuńczy z ważnych powodów inaczej postanowi.

Art. 22. Przedmioty oddane do swobodnego użytku przez przedstawiciela ustawowego

Jeżeli przedstawiciel ustawowy osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych oddał jej określone przedmioty majątkowe do swobodnego użytku, osoba ta uzyskuje pełną zdolność w zakresie czynności prawnych, które tych przedmiotów dotyczą. Wyjątek stanowią czynności prawne, do których dokonania nie wystarcza według ustawy zgoda przedstawiciela ustawowego.

Art. 22¹. Pojęcie konsumenta

Za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Art. 23. Definicja dóbr osobistych

Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Art. 24. środki ochrony dóbr osobistych

§ 1. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

§ 2. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

§ 3. Przepisy powyższe nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym.

Rozdział II. Miejsce zamieszkania

Art. 25. Definicja miejsca zamieszkania

Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

Art. 26. Definicja miejsca zamieszkania dziecka

§ 1. Miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzony wykonywanie władzy rodzicielskiej.

§ 2. Jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.

Art. 27. Definicja miejsca zamieszkania pupila

Miejscem zamieszkania osoby pozostającej pod opieką jest miejsce zamieszkania opiekuna.

Art. 28. Zasada jednego domicylu

Można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania.

Rozdział III. Uznanie za zmarłego

Art. 29. Przesłanki uznania za zmarłego

§ 1. Zaginiony może być uznany za zmarłego, jeżeli upłynęło lat dziesięć od końca roku kalendarzowego, w którym według istniejących wiadomości jeszcze żył; jednakże gdyby w chwili uznania za zmarłego zaginiony ukończył lat siedemdziesiąt, wystarcza upływ lat pięciu.

§ 2. Uznanie za zmarłego nie może nastąpić przed końcem roku kalendarzowego, w którym zaginiony ukończyłby lat dwadzieścia trzy.

Art. 30. Uznanie za zmarłego w następstwie szczególnych wypadków

§ 1. Kto zginął w czasie podróży powietrznej lub morskiej w związku z katastrofą statku lub okrętu albo w związku z innym szczególnym zdarzeniem, ten może być uznany za zmarłego po upływie sześciu miesięcy od dnia, w którym nastąpiła katastrofa albo inne szczególne zdarzenie.

§ 2. Jeżeli nie można stwierdzić katastrofy statku lub okrętu, bieg terminu sześciomiesięcznego rozpoczyna się z upływem roku od dnia, w którym statek lub okręt miał przybyć do portu przeznaczenia, a jeżeli nie miał portu przeznaczenia - z upływem lat dwóch od dnia, w którym była ostatnia o nim wiadomość.

§ 3. Kto zginął w związku z bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia nie przewidzianym w paragrafach poprzedzających, ten może być uznany za zmarłego po upływie roku od dnia, w którym niebezpieczeństwo ustało albo według okoliczności powinno było ustać.

Art. 31. Domniemanie prawne chwili śmierci

§ 1. Domniemywa się, że zaginiony zmarł w chwili oznaczonej w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego.

§ 2. Jako chwilę domniemanej śmierci zaginionego oznacza się chwilę, która według okoliczności jest najbardziej prawdopodobna, a w braku wszelkich danych - pierwszy dzień terminu, z którego upływem uznanie za zmarłego stało się możliwe.

§ 3. Jeżeli w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego czas śmierci został oznaczony tylko datą dnia, za chwilę domniemanej śmierci zaginionego uważa się koniec tego dnia.

Art. 32. Domniemanie prawne równoczesności śmierci

Jeżeli kilka osób utraciło życie podczas grożącego im wspólnie niebezpieczeństwa, domniemywa się, że zmarły jednocześnie.

Warto zwrócić uwagę na**Rozdział I. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych****Art. 8. Pojęcie zdolności prawnej**

§ 1. Każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.

§ 2. (uchylony)

Art. 9. Domniemanie prawne urodzenia się dziecka żywego

W razie urodzenia się dziecka domniemywa się, że przyszło ono na świat żywe.

Art. 10. Osoba pełnoletnia - definicja

§ 1. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.

§ 2. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.

Art. 11. Pojęcie pełnej zdolności do czynności prawnych

Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności.

Art. 12. Pojęcie braku zdolności do czynności prawnych

Nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

Art. 13. Przesłanki ubezwłasnowolnienia całkowitego

§ 1. Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

§ 2. Dla ubezwłasnowolnionego całkowicie ustanawia się opiekę, chyba że pozostaje on jeszcze pod władzą rodzicielską.

Art. 14. Skutki braku zdolności do działań prawnych

§ 1. Czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest nieważna.

§ 2. Jednakże gdy osoba niezdolna do czynności prawnych zawarła umowę należącą do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia

codziennego, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych.

Art. 15. Pojęcie ograniczonej zdolności do czynności prawnych

Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście, oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo.

Art. 16. Pojęcie ubezwłasnowolnienia częściowego

§ 1. Osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

§ 2. Dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się kuratelę.

Art. 17. Zgoda przedstawiciela ustawowego

Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego.

Art. 18. Skutki braku zgody przedstawiciela

§ 1. Ważność umowy, która została zawarta przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego, zależy od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela.

§ 2. Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może sama potwierdzić umowę po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych.

§ 3. Strona, która zawarła umowę z osobą ograniczoną w zdolności do czynności prawnych, nie może powoływać się na brak zgody jej przedstawiciela ustawowego. Może jednak wyznaczyć temu przedstawicielowi odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

Art. 19. Jednostronna czynność prawna bez zgody przedstawiciela

Jeżeli osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych dokonała sama jednostronnej czynności prawnej, do której ustawa wymaga zgody przedstawiciela ustawowego, czynność jest nieważna.

Art. 20. Umowy w drobnych sprawach życia codziennego

Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego.

Art. 21. Rozporządzanie zarobkiem przez ograniczonego w zdolności do czynności prawnych

Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego rozporządzać swoim zarobkiem, chyba że sąd opiekuńczy z ważnych powodów inaczej postanowi.

Art. 22. Przedmioty oddane do swobodnego użytku przez przedstawiciela ustawowego

Jeżeli przedstawiciel ustawowy osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych oddał jej określone przedmioty majątkowe do swobodnego użytku, osoba ta uzyskuje pełną zdolność w zakresie czynności prawnych, które tych przedmiotów dotyczą. Wyjątek stanowią czynności prawne, do których dokonania nie wystarcza według ustawy zgoda przedstawiciela ustawowego.

Art. 22¹. Pojęcie konsumenta

Za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Art. 23. Definicja dóbr osobistych

Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Art. 24. Środki ochrony dóbr osobistych

§ 1. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach

przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

§ 2. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

§ 3. Przepisy powyższe nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym.

Osoba fizyczna. Znaczenie pojęcia i prowadzenie działalności gospodarczej

W prawie nie znajdziemy definicji osoby fizycznej. Jest jedynie informacja, że człowiek od urodzenia ma zdolność prawną, czyli zdolność do tego, żeby być podmiotem praw i obowiązków.

W prawie cywilnym nie pojawia się pojęcie osoby cywilnej. Jest jedynie określenie, że od momentu urodzenia każdy człowiek ma zdolność prawną. Osoba fizyczna to każdy człowiek, bez względu na wiek, płeć, zdrowie fizyczne i psychiczne.

Zdolność prawna

Zdolność prawna to możliwość bycia podmiotem praw, a także obowiązków. Znaczy to, że człowiek może od chwili urodzenia aż do śmierci być uczestnikiem stosunków prawnych.

Zdolnością do czynności prawnych jest możliwość zaciągania zobowiązań i swobodnego decydowania o prawach. Istnieje kilka rodzajów zdolności to czynności prawnej:

- pełna zdolność do czynności prawnych;
- ograniczona zdolność do czynności prawnych;
- osoba niemająca zdolności do czynności prawnych.

Pełna zdolność do czynności prawnych jest uzyskiwana w momencie uzyskania pełnoletności. Oznacza ona, że **osoba fizyczna ma prawo sama dokonywać wszelkie czynności prawne.**

Ograniczona zdolność do czynności prawnych dotyczy osób, które ukończyły 13 lat, a także osoby częściowo ubezwłasnowolnione. Mogą one dokonywać drobnych czynności codziennego życia. Innych czynności dokonuje przedstawiciel ustawowy. W przypadku dzieci jest to rodzic lub opiekun, a kurator w sytuacji osób, które są częściowo ubezwłasnowolnione.

Określenie osoby niemającej zdolności do czynności prawnych dotyczy osoby, która ma mniej niż 13 lat albo osoby całkowicie ubezwłasnowolniona. Nie może ona dokonywać żadnych czynności prawnych bez opiekuna albo ustawowego przedstawiciela.

Osoba fizyczna i działalność gospodarcza

Osoba fizyczna ma prawo prowadzić samodzielnie działalność gospodarczą. Wtedy taka firma przyjmuje formę jednoosobowej działalności gospodarczej. **Jednoosobowa działalność gospodarcza** to najprostsza firma organizacyjna przedsiębiorstwa. Przedsiębiorcą może być **wyłącznie osoba fizyczna**, która ma pełną zdolność do czynności prawnych. Przy jednoosobowej działalności gospodarczej prowadzi się ją we własnym imieniu. Ale to nie jest jedyny warunek. Działalność taką trzeba prowadzić w sposób zorganizowany, ciągły i co najważniejsze – zarobkowy. Działalność gospodarcza musi być wpisana do ewidencji działalności gospodarczej. Nazwa* *firmy prowadzonej przez osobę fizyczną** musi zawierać imię i nazwisko. Można włączyć też to takiej nazwy pseudonim albo określenie marketingowe wskazujące na rodzaj prowadzonej działalności. Ważne jest, by nazwa ta nie wprowadzała w błąd.

Pojęcie osoby fizycznej często występuje w parze z pojęciem osoby prawnej. Tę drugą definicję określa Kodeks cywilny. Stanowi on, że osoby prawne to np. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna, spółka europejska, bank, przedsiębiorstwo państwowe, fundacja, uczelnia wyższa.

Zdolność prawna osoby prawnej powstaje w momencie, gdy taka osoba prawna powstaje, czyli np. w momencie aktu założycielskiego.

Temat: Podmioty prawa cywilnego

Czym się różni osoba fizyczna od osoby prawnej?

PAMIETAJ !!!!

Zarówno **osoba fizyczna, jak i osoba prawna są podmiotami prawa cywilnego**. Oba te podmioty wyróżniają **inne cechy**, które nadają im indywidualność i inne uprawnienia **w obrocie gospodarczym**. Jeżeli chcesz dowiedzieć się, czym się różni osoba fizyczna od osoby prawnej, ten artykuł jest dla Ciebie.

Osoba fizyczna

Prawo cywilne nie definiuje pojęcia osoby fizycznej, a określa jedynie, że każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną. Wynika z tego, że **osobą fizyczną jest każdy człowiek**, niezależnie od wieku, płci, stanu zdrowia fizycznego i psychicznego.

Zdolność prawna

Zdolność prawna osoby fizycznej oznacza zdolność do bycia podmiotem praw i obowiązków. Oznacza to, że każdy człowiek od chwili urodzenia aż do śmierci jest uczestnikiem stosunków prawnych.

Zdolność do czynności prawnych

Zdolność do czynności prawnych oznacza, że osoba fizyczna może we własnym imieniu zaciągać zobowiązania i swobodnie dysponować swoimi prawami. Zdolność do czynności prawnych dzieli się na:

- **Pełną zdolność do czynności prawnych**, którą człowiek uzyskuje z dniem osiągnięcia pełnoletności. Pełna zdolność oznacza, że osoba fizyczna może samodzielnie we własnym imieniu dokonywać wszelkich czynności prawnych.
- **Ograniczoną zdolność do czynności prawnych**, którą mają osoby po ukończeniu 13-tego roku życia oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo. Osoby takie mogą dokonywać drobnych czynności bieżących życia codziennego. W

pozostałym zakresie czynności za nich dokonuje ich przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun prawny) lub kurator w przypadku osób ubezwłasnowolnionych częściowo.

- **Osoby niemające zdolności do czynności prawnych** (osoby poniżej 13-tego roku życia oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie) nie mogą dokonywać żadnych czynności prawnych bez opiekuna bądź przedstawiciela ustawowego.

Prowadzenie działalności przez osobę fizyczną

Osoba fizyczna może samodzielnie prowadzić działalność gospodarczą w formie [jednoosobowej działalności gospodarczej](#). Prowadzenie działalności w tej formie jest najprostszą formą organizacyjną przedsiębiorstwa. [Status przedsiębiorcy](#) może uzyskać osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych i musi podjąć ona działalność gospodarczą we własnym imieniu. Oprócz tego warunku, działalność ta musi być prowadzona w sposób zorganizowany, ciągły i zarobkowy. Ostatnim warunkiem, jaki należy spełnić do prowadzenia działalności we własnym imieniu, jest uzyskanie [wpisu do ewidencji działalności gospodarczej \(CEIDG\)](#).

Firmą (nazwą) osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko, jednak dopuszczalne jest włączenie do niej pseudonimu bądź innych określeń dowolnie obranych wskazujących na charakter prowadzonej działalności.

Osoba prawna

Pojęcie **osoby prawnej definiuje Kodeks cywilny**, który stanowi, że osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną. Na podstawie tej definicji można wskazać jednostki, które osobowość prawną mają:

- [spółki z ograniczoną odpowiedzialnością](#)
- [spółki akcyjne](#)
- spółki europejskie
- banki
- spółdzielnie
- przedsiębiorstwa państwowe
- jednostki samorządu terytorialnego

- fundacje
- uczelnie wyższe
- kościoły
- stowarzyszenia
- związki zawodowe
- partie polityczne

Zdolność prawna

Zdolność prawna osób prawnych powstaje z chwilą powstania osoby prawnej.

Podstawą powstania osoby prawnej, inaczej niż w przypadku osoby fizycznej, są:

- akty założycielskie
- statuty
- umowy założenia

Od momentu zawiązania osoby prawnej staje się ona podmiotem praw i obowiązków oraz może już być uczestnikiem obrotu prawnego. Nie może jednak jeszcze zaciągać we własnym imieniu zobowiązań, ani nabywać praw. Tak więc zdolność prawną będzie miała na przykład spółka akcyjna lub spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, która występuje już w obrocie, ale nie może jeszcze występować we własnym imieniu.

Zdolność do czynności prawnych

Jak już wcześniej przeczytałeś, **zdolność do czynności prawnych oznacza możliwość zaciągania zobowiązań i nabywania praw**. Osoby fizyczne zdolność taką osiągną z chwilą osiągnięcia pełnoletności, osoby prawne natomiast osiągną ją z chwilą wpisu do właściwego rejestru (na przykład wpis do Krajowego Rejestru Sądowego). Dopiero od chwili wpisu jednostka jest osobą prawną. Do tego czasu pozostaje jednostką bez osobowości prawnej.

W przypadku osób prawnych nie ma rozgraniczenia w zdolności do czynności prawnych na pełną i ograniczoną. Osoba prawna, dopóki figuruje we właściwym rejestrze ma zawsze pełną zdolność do czynności prawnych.

Jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej

Prawo cywilne wyróżnia jeszcze trzeci typ uczestników obrotu prawnego, którym są **jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej**, tzw. „ułamne osoby prawne”, czyli takie jednostki, które **nie są osobami prawnymi, ale została im przyznana zdolność prawna**. Takimi jednostkami są między innymi:

- spółki osobowe ([spółka jawna](#), [spółka partnerska](#), [spółka komandytowa](#), spółka komandytowo-akcyjna)
- wspólnoty mieszkaniowe
- jednostki budżetowe
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna w organizacji

A teraz test wiedzy na podsumowanie
Pamiętaj tylko jedna odpowiedź jest poprawna
POWODZENIA !!!!

Podmioty prawa cywilnego – test

1. **Kodeks cywilny reguluje stosunki cywilnoprawne pomiędzy:**

- a) osobami fizycznymi,
- b) osobami prawnymi,
- c) osobami fizycznymi i osobami prawnymi.

2. **Ustawa:**

- a) nie ma mocy wstecznej, chyba że to wynika z jej brzmienia lub celu,
- b) może mieć moc wsteczną, o ile jest to korzystniejsze dla stron stosunku prawnego,
- c) nie może mieć mocy wstecznej

3. **Nie mają zdolności do czynności prawnych:**

- a) osoby, które nie ukończyły lat 13, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie,

- b) osoby, które nie ukończyły lat 18 oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie,
- c) osoby, które nie ukończyły lat 18 lub nie zawarły związku małżeńskiego, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

4. **Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają:**

- a) osoby niepełnoletnie oraz ubezwłasnowolnione częściowo,
- b) małoletni, którzy ukończyli lat 13, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie,
- c) małoletni, którzy ukończyli lat 13, oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo.

5. **Osobami prawnymi są:**

- a) państwowe jednostki organizacyjne oraz Skarb Państwa, o ile przepisy szczegółowe nie stanowią inaczej,
- b) państwowe jednostki organizacyjne oraz spółki prawa handlowego, którym ustawa – Kodeks spółek handlowych przyznaje osobowość prawną,
- c) Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną.

6. **Do jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, stosuje się odpowiednio przepisy:**

- a) o osobach fizycznych,
- b) o państwowych jednostkach organizacyjnych,
- c) o osobach prawnych.

7. **Podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nienależącego do innych państwowych osób prawnych jest w stosunkach cywilnoprawnych:**

- a) Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa,

- b) przedstawiciel właściwego miejscowo organu rządowej administracji zespolonej,
- c) Skarb Państwa.

8. **Jednostka organizacyjna uzyskuje osobowość prawną z chwilą:**

- a) jej wpisu do właściwego rejestru, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej, ustawa – Kodeks cywilny,
- b) uchwalenia statutu, rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów,
- c) ukonstytuowania jej władz, odrębne od Kodeksu cywilnego przepisy.

9. **Osoba prawna działa poprzez:**

- a) swoich przedstawicieli w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie,
- b) swoich przedstawicieli i prokurentów w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie,
- c) swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie.

10. **Za zobowiązania państwowych osób prawnych odpowiedzialność ponosi (ponoszą):**

- a) państwowe osoby prawne, chyba że przepis odrębny stanowi inaczej,
- b) Skarb Państwa,
- c) Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa

Już zrobiliście? to teraz porównajmy odpowiedzi

Odpowiedzi:

1. c) – art. 1 KC
2. a) – art. 3 KC
3. a) – art. 12 KC
4. c) – art. 15 KC
5. c) – art. 33 KC
6. c) – art. 331 § 1 KC
7. c) – art. 34 KC
8. a) – art. 37 § 1 KC
9. c) – art. 38 KC
10. a) – art. 40 § 3 KC

Wszyscy mieli dobrze? To super !!!!!